

פרוטקול מס' 298

מישיבת ועדת העבודה והרווחה
יום שלישי, כ"ד בטבת התשנ"ט (12 בינואר 1999), שעה 11:30

נכחו: חברי הוועדה: מקסים לוי - היו"ר
ענת מאור

מוזמנים:

דליה גורדון - אגף מחקר, המוסד לביטוח לאומי
עו"ד לאה רוזנברג - הלשכה המשפטית, המוסד לביטוח לאומי
רבקה שי - מנהלת אגף אמהות וילדים, המוסד לביטוח לאומי
רוני ארד - משרד האוצר
נטשה מיכאלוב - משרד האוצר
ארבל אסטרן - מתמחה בלשכה המשפטית של הכנסת

יועץ משפטי: משה בוטון
מנהלת הוועדה: שירלי אברמי
קצרנית: ימימה פרלס

סדר-היום:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון - גמלה לשמירת הריון), התשנ"ו-1996 - ח"כ ענת מאור, תמר גוז'נסקי, פ/4 - הכנה לקריאה ראשונה.

-4410-

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון - גמלה לשמירת הריון), התשנ"ו-1996 - ח"כ ענת מאור, תמר גוז'נסקי, פ/4 - הכנה לקריאה ראשונה

היו"ר מקסים לוי:

אני פותח את ישיבת הוועדה. אנחנו דנים בהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון - גמלה לשמירת הריון), התשנ"ו-1994 ח"כ ענת מאור, תמר גוז'נסקי, פ/4 - הכנה לקריאה ראשונה. ח"כ מאור, בבקשה.

ענת מאור:

אדוני היושב ראש, למעשה זו הפעם הראשונה שמתחילים לדון יותר בעומק בהצעת החוק הזו, כי בכנסת הקודמת היא עברה קריאה טרומית, ובכלל לא נידונה. היינו במשא ומתן עם משרד העבודה והרווחה ועם ועדת השרים לענייני חקיקה, ובלחץ של המשרדים, על מנת להתחיל לקדם את הדיון, התפשרנו וויתרנו על הסעיף השני, ונשאר הסעיף הראשון. אני מוכרחה להגיד את זה פה בפני הוועדה, כדי להיות הוגנת. עם זאת, בבדיקה מחודשת של החוק, אני בכל זאת מבקשת להעלות מחדש לדיון, וייתכן שנצטרך לחזור לדון עם המשרד. יש פה טעם לפגם מבחינת החוק. בחוק יש שני סעיפים.

היו"ר מקסים לוי:

אתם הסכמתם לפשרה?

ענת מאור:

אנחנו הסכמנו, ואני אומרת את זה במפורש.

היו"ר מקסים לוי:

אז איך אני יכול להעלות את זה שוב?

ענת מאור:

ייתכן שלא נוכל לגמור את זה. יכול להיות שאתה צודק. הסכם זה הסכם. במחשבה שניה, ייתכן מאוד שאם לא יהיה לנו החוק כולו, ניאלץ לוותר על הכל. זה גם אחרי דיון עם ארגוני נשים. הסעיף הראשון מדבר להרחיב את הזכאיות לא רק למי שעובדת, וזה נשאר. נכון שיש פה השוואה לאלה שמשרתים במילואים, ומצד שני, יש מחלוקת על כל נושא עקרת הבית, האם זה מקצוע שצריך לקבל עליו שכר, וכו'. הסעיף השני, שבעיניי הוא החשוב, ועל זה היו רוב הפניות אלינו, אני רוצה לומר ליושב ראש ולביטוח הלאומי, שלושים יום כרף מינימום להגדיר מצב של שמירת הריון זה הרבה מאוד. אין פה נציגי משרד הבריאות, כי הסעיף הזה לא היה אמור להידון. יודעים שהרבה פעמים אחרי עשרה ימים, אחרי 14 יום, כפי שפה הצענו, אם אישה צריכה לשכב, היא שוכבת ומפסידה ימי עבודה. הדבר השני זה לצמצם מ-14 יום לשבעה ימים, כאשר יש הפסקה. זאת אומרת, אישה היתה בהריון, חוזרת לעבודה, וצריכה לשכב פעם שניה. אלה הדברים.

היו"ר מקסים לוי:

נדון בסעיף הראשון. אני מבין שיש הסכמה של הביטוח הלאומי על הסעיף הראשון, שכל אישה שהיא בהריון, בין אם היא עובדת, ובין אם היא לא עובדת, תקבל גמלה. זה נכון?

משה בוטון:

כן, בתוך שמירת הריון, אחרי שלושים יום.

רבקה שי:

אם יש סיבה מוצדקת מבחינה רפואית.

היו"ר מקסים לוי:

אם חלה עליה שמירת הריון, ואחרי חודש ימים היא צריכה לשכב, בין אם היא עובדת ובין אם היא לא עובדת, היא תקבל את הגמלה.

ענת מאור:

מה היו הנימוקים שהתנגדו לתיקון השני?

רבקה שי:

הנימוקים שהיו, היו לאחר התייעצות עם מומחים למיילדות ולפוריות. אחד מהם לפחות, שפגשנו אותו, הוא פרופ' לאופר מבית החולים הדסה הר הצופים. התייעצנו גם איתו, וכמה שנים לפני כן גם עם ד"ר יפה מביקור חולים. שני הרופאים האלה בעצם הצביעו על כך שיש הרבה מאוד סיבות לאישה להיעדר מהעבודה בתחילת ההריון, שלא קשורות דווקא לסיכון העובר או סיכונה שלה. הם חושבים שכאשר יוצרים תקופה מקדמית, תקופת מינימום, מביאים לידי כך שאלה שנכנסות היום, הן אלה שנמצאות באמת בשמירת הריון. פרק הזמן הזה משמש לסינון אמיתי של אותן נשים, שמה שמבדיל ביניהן לבין אחרות, הוא שהן באמת במצב שמסכן את ההריון. אנחנו חושבים שאם נקצר את התקופה, אנחנו נפתח פתח לניצול לרעה של חוק שהוא חשוב.

היו"ר מקסים לוי:

ההגיון אומר שחודש ימים זה דבר הגיוני ביותר. אפילו אם היא צריכה ללכת לבקש מרופא לשבת בבית בגלל שהיא לא מרגישה טוב, היא מקבלת את זה. הניצול היה שאם היא שומרת הריון שלושה-ארבעה חודשים, היא מנצלת את כל הימים שיש לה לחופשת מחלה, ואז זה לא הגיוני בגלל שמירת הריון. אם 30 יום מצבה היה להגדיר שבאמת זאת שמירת הריון, אני לא חושב שצריך לקצר ל-14 יום. הרי יש לה אפשרות לקחת דמי מחלה. היא יכולה לומר שהיא לא מרגישה טוב, ואולי אחרי 14 יום היא לא צריכה שמירת הריון.

לאה רוזנברג:

מבחינה רפואית זה מתגבש אחרי חודש.

היו"ר מקסים לוי:

אני לא מוצא הגיון למה צריך לקצר את תקופת השמירה לחצי. אני גם לא מומחה לנשים בהריון, אבל כשאני שומע שהתייעצו עם רופאים, זה לא נראה לי הגיוני.

ענת מאור:

אבל יש לי חוות דעת נגדיות, ואני מוכנה שיבואו לוועדה.

היו"ר מקסים לוי:

אני לא חושב שזה יפה להביא את זה לפה כשהיתה הסכמה, אבל אם את רוצה, נקיים דיון בשבוע הבא רק לסעיף הזה, יחד עם משרד הבריאות, כדי שיתנו חוות דעת מקצועית.

ענת מאור:

ההצעה נראית לי נכונה.

משה בוטון:

אם רופא נותן חוות דעת, ואומר שגברת פלונית היא עם מחלה קשה, והיא צריכה כעת לשכב עד סוף ההריון, למה היא צריכה לחכות 30 יום?

רבקה שי:

אם באמת הוא רואה אבחנה שמחייבת אותה לשכב במשך תשעה חודשים או שבעה חודשים, אז את החודש הזה היא תעבור בלאו הכי, והיא מקבלת מהיום הראשון, כלומר, היא לא מקבלת אחרי 30 יום. מאותו רגע שהיא עברה את פרק הזמן של ה-30 יום, היא מקבלת מהיום הראשון.

ענת מאור:

ראשית כל, גבר שיוצא למילואים, מספיק שיעברו שלושה ימים, והוא מתחיל לקבל תגמול. הוא לא מחכה 30 יום.

היו"ר מקסים לוי:

אבל מילואים זה לא הריון.

ענת מאור:

אבל אדוני היושב ראש, אישה בהריון לא תמיד צריכה לשכב שישה או שמונה חודשים. פעמים רבות היא שוכבת שבועיים או חודש וחצי. ההצעה שלך טובה מאוד.

היו"ר מקסים לוי:

אני לא מומחה. אני מציע לקבל את הסעיף הראשון, ועל הסעיף השני נקבל חוות דעת ממשרד הבריאות.

ענת מאור:

משרד הבריאות וארגוני נשים.

נטשה מיכאלוב:

אני רוצה להתייחס דווקא לסעיף הראשון.

ענת מאור:

כמה העלות, דרך אגב?

דליה גורדון:

35 מיליון, וזו עלות חסר, מפני שה-35 מיליון זה בהנחה שנשים שהן עקרות בית, יילכו לרופא ויבקשו שמירת הריון באותה מידה כמו נשים עובדות. בסך הכל, זה לא בדיוק צפוי, מפני שאישה עובדת בכל זאת חושבת פעמיים לפני שתלך, ואישה שהיא עקרת בית והיא ממילא בבית, קרוב לוודאי שלא תהסס ללכת, והשיעור יהיה יותר גבוה.

היו"ר מקסים לוי:

זה שחרור החגורה...

דליה גורדון:

35 מיליון זה בהשוואה למספר נשים עובדות. בהנחה שיהיו יותר נשים, זה יעלה יותר מ-35 מיליון.

היו"ר מקסים לוי:

אם היא לא עובדת, היא גם מקבלת אחרי שינוי החוק.

דליה גורדון:

כן.

היו"ר מקסים לוי:

אולי זה יעודד את הילודה...

נטשה מיכאלוב:

אני רוצה לחדד את הדברים. אנחנו מדברים על אישה שהיא עקרת בית שיכולה לקבל קיצבה מהביטוח הלאומי, כאשר אין לה הכנסות, היא עקרת בית שלא עובדת. משלמים פה קיצבת ביטוח לאומי על סמך פתק מהרופא. אין כאן ועדה רפואית שהאישה הזאת צריכה לעבור, אין כאן הוכחה מיוחדת שהיא צריכה להוכיח. היא הולכת לרופא שמטפל בה כבר שלושים שנה. אני חושבת שזה לא סביר. אני מאוד לא אוהבת להתנגד לחוקים מהנימוק שיש חשש לניצול לרעה, אבל פה זה פרוץ לגמרי.

היו"ר מקסים לוי:

כשאני מבקש מכשיר לחירשים, לעזור להם, אומרים שאין תקציב. אני לא יכול להתנגד לדבר כזה.

משה בוטון:

אנחנו נקבל חוות דעת רפואית.

נטשה מיכאלוב:

העניין הזה הוא כל כך פרוץ, שזה לחלוטין לא סביר. תחשוב מה תעשה גברת כזאת. סליחה שאני מתבטאת בלשון העם, אבל פראיירית מי שלא תנצל את זה. תחשוב על אישה שאין לה הכנסות, היא לא צריכה להוכיח היעדרות מהעבודה, אף אחד לא רואה אם היא שוכבת או לא שוכבת, ביטוח לאומי לא הולך לבדוק מה היא עושה בבית. כל מה שהיא צריכה כדי לקבל כסף מהביטוח הלאומי, לא פיצוי על אובדן הכנסות, אלא גימלה שהיא הכנסה נוספת--

ענת מאור:

האוצר תמך בזה?

נטשה מיכאלוב:

האוצר התנגד. אני חושבת שזה יוצר מצב, שגם הביטוח הלאומי יגיד שהוא לא סביר. נוצרת כאן פירצה, כשאולי הרעיון הוא נכון, לחשוב על הערך הכלכלי של עקרת הבית, שהולך כאן אולי לאיבוד, ואני יכולה להבין את הרציונל מאחורי זה, אבל בכל אופן, ליצור דבר כזה פרוץ, שעל סמך פתק שהיא מביאה מרופא משפחה, היא תקבל כסף מהביטוח הלאומי במשך תשעה חודשים, זה דבר לא סביר.

היו"ר מקסים לוי:

אחר כך יבוא חה"כ פורז או חברי כנסת אחרים, ויבקשו שגם הגבר יוכל להשאר בבית...

אנחנו נקבל חוות דעת רפואית, ונקבל החלטה על פיה.

אני מודה לכם, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:07